

Regionledningskontoret

2021-05-12

Dnr: RS2021-111

Socialdepartementet

Dnr: S2021/00850

s.remissvar@regeringskansliet.sehenrik.moberg@regeringskansliet.se

Yttrande angående betänkandet ”Informationsöverföring inom vård och omsorg”, SOU 2021:4. Delbetänkande av utredningen om sammanhållen information inom vård- och omsorg

Region Östergötlands synpunkter

Inledning

Region Östergötland välkomnar betänkandets förslag om en ny lag för sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning och ställer sig till stora delar positiva till förslaget.

Förslagets ansats bidrar till del och stärker möjligheter för en fortsatt utveckling och omställning till en mer personcentrerad god och nära vård, där tillgång till nödvändig information kring enskild individ kan tillgängliggöras och delas mellan involverade aktörer i vård och omsorg, oavsett organisationstillhörighet.

Region Östergötland har sedan många år en etablerad stabil struktur för samverkan mellan regionen och länets tretton kommuner avseende vård och omsorg. Samverkansstrukturen omfattar både politisk och tjänstpersonnivå. I denna konstellation har vid ett flertal tillfällen frågan kring tillgång till rätt information, vid rätt tillfälle i syfte att säkra en god och patientsäker nära vård aktualiserats. I de handlingsplaner som årligen beslutas återfinns aktiviteter för att säkra tillgång till nödvändig information kring enskild individ, där flera aktörer är involverade.

Tillgång till planer för samordnad individuell planering (SIP) är ett steg som tagits sedan tidigare, men behovet är fortfarande stort av att ytterligare stärka tillgång och att samordna vård- och omsorgsplaner och dokumentation, så att individen upplever en sammanhållen helhet, oavsett involverade organisationer. Det är lika viktigt att involverade aktörer har en god överblick över information och planering för att säkerställa god och patientsäker vård. I fortsatt arbete med patientkontrakt och vårdplaner bör detta beaktas och underlättas ur lagstiftningssynpunkt. Det är inte ovanligt att det förekommer flertal parallella vård- och omsorgsplaner för individen, skapade utifrån regelverket kring dokumentation knuten till organisation.

Pågående utveckling av digitala verktyg och tjänster ökar möjligheten och kan bidra än mer till ökad samverkan mellan aktörer och tillgång till rätt information och gemensam dokumentation.

Vision e-hälsa 2025, dess strategier och fokusområden är ett prioriterat område och här påtalas också vikten av *”en än mer ändamålsenligt och effektiv informationshantering där medarbetare har tillgång till rätt information och kunskap och där stöd till effektivare informationshantering”*.

För Region Östergötland är arbetet med att realisera Vision e-hälsa 2025 prioriterat och de digitala möjligheterna måste tas tillvara.

Det är en god ansats i utredningens förslag och förslaget tar oss en bit på vägen i fortsatt arbete för tillgång till rätt information och kunskap, samt stöd för en effektiv informationshantering. Region Östergötland ser gärna en fortsatt utredning för att möjliggöra ytterligare steg mot en gemensam vård- och omsorgsdokumentation mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst.

Sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation mellan hälso- och sjukvård och socialtjänst

Avgränsning av uppdraget

Utredningen föreslår att det ska bli möjligt att frivilligt inrätta ett system kallat sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation, som ger verksamheter inom socialtjänsten som avser äldre eller personer med funktionsnedsättningar och hälso- och sjukvården möjlighet att få tillgång till varandras vård- och omsorgsdokumentation genom direktåtkomst eller annat elektroniskt utlämnande.

Region Östergötland tillstyrker förslaget avseende informationsöverföring mellan socialtjänst och hälso- och sjukvård men avstyrker avgränsningen att det enbart ska gälla äldre och personer med funktionsnedsättning. Denna avgränsning är alltför snäv och innebär att vissa grupper exkluderas.

Region Östergötland anser att behovet kring informationsöverföring och sammanhållen vård och omsorgsdokumentation mellan socialtjänst och hälso- och sjukvård är minst lika stor inom andra områden, tex ungdoms- och elevhälsa, psykiatrisk vård och individer där insatser från olika håll behövs.

Definition av äldre

Enligt utredningens förslag är avsikten att respektive region och kommun genom interna riktlinjer ska avgöra när någon är att anse som äldre och när dokumentation rörande denna grupp därmed omfattas av bestämmelserna om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

Region Östergötland instämmer inte med utredningens förslag i denna del och avstyrker förslaget. Brist på en tydlig definition av vilka som ska ingå i gruppen äldre kan leda till otydlighet och olika bedömningar av vilka individer som ska inkluderas och exkluderas. Det skulle i förlängningen också kunna leda till att förutsättningar för en god vård och omsorg inte blir jämlik och beroende av vart i landet man är bosatt.

Frivillighet att använda lagens bestämmelser om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation

Region Östergötland avstyrker utredningens förslag om frivillighet för vård- och omsorgsgivare att använda de utökade möjligheterna att elektroniskt dela data och tycker att

det istället ska vara obligatoriskt. Risken med frivillighet är att det, beroende på olika aktörers val t ex att inte alla kommuner deltar, uppstår situationer där tillgång till information begränsas vilket leder till svårigheter och konsekvenser för både region och enskild individ/invånare.

Patient och omsorgsmottagares inflytande och samtycke

Enlig utredningens förslag ska en patient- eller omsorgsmottagare få motsätta sig att uppgifter om honom eller henne görs tillgängliga för andra vård- och omsorgsgivare genom sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation.

Region Östergötland instämmer i utredningens förslag och tillstyrker att patientens och omsorgsmottagarens deltagande i ett system med sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation ska vara frivilligt. Detta överensstämmer också med dagens regler för sammanhållen journalföring.

När det gäller patienter och omsorgsmottagare som inte endast tillfälligt saknar förmåga att ta ställning eller lämna samtycke ska reglerna i den nya lagen motsvara de regler som gäller idag för sammanhållen journalföring. Som utredningen lyfter finns det många i gruppen äldre och personer med funktionsnedsättning som inte kan tillgodogöra sig information på ett tillfredsställande sätt och som inte heller har förmåga att ta ställning i fråga om samtycke.

Region Östergötland anser att det finns behov av och skulle välkomna ytterligare förtydligande av dessa regler för att underlätta bedömningen i det enskilda fallet.

Region Östergötland skulle utöver detta vilja lyfta fram att den praktiska hanteringen av samtycken redan idag upplevs som utmanande och kraven till viss del otydliga. Region Östergötland skulle välkomna ytterligare förtydliganden av krav på samtyckeshantering och mer konkret vägledning för att underlätta praktisk hantering och på så sätt skapa bättre förutsättningar för ett smidigt, likformigt och säkert informationsutbyte.

Kvalitetsuppföljning med personuppgifter från flera vårdinstanser och omsorgsgivare

Frivillighet och opt-out

Utredningen bedömer att det finns ett klart behov av att kunna genomföra kvalitetsuppföljning med personuppgifter från flera vårdinstanser (myndigheter och privata företag som ansvarar för eller bedriver hälso- och sjukvård). Utredningen föreslår att det införs bestämmelser som ger möjlighet till kvalitetsuppföljning för regioner och kommuner när det gäller hälso- och sjukvård och insatser för äldre personer eller personer med funktionsnedsättning.

Region Östergötland välkomnar och tillstyrker förslaget om möjlighet att genomföra kvalitetsuppföljningar. Det skulle möjliggöra för regioner och kommuner att överblicka och följa upp all verksamhet som de finansierar. Detta är också en förutsättning för att regioner och kommuner ska kunna leva upp till det ansvar som tillskrivs dem enligt lag.

Representanter för SKR, Inera AB och E-hälsomyndigheten har lämnat ett särskilt yttrande till utredningen. Region Östergötland ställer sig bakom yttrandet och instämmer i de synpunkter och överväganden som framförts.

Region Östergötland avstyrker förslaget att det ska vara frivilligt för offentligt finansierade utövare att välja om de vill lämna ut uppgifter till huvudmannen för kvalitetsuppföljning. Detta borde istället införas som en författningssenlig skyldighet i den föreslagna lagen. Vidare avstyrker Region Östergötland förslaget om att personuppgifter inte ska få behandlas för kvalitetsuppföljning om patient eller omsorgsmottagare motsätter sig det. Med den föreslagna möjligheten till opt-out finns det risk att regioner och kommuners möjlighet att genomföra kvalitetsuppföljningar undergrävs och att resultatens tillförlitlighet och kvalitet påverkas. Region Östergötland anser att de integritetshöjande åtgärder som utredning föreslagit, utöver opt-out, tillsammans med de krav som redan gäller utifrån dataskyddsförordningen är tillräckliga för att säkerställa en integritetssäker behandling av personuppgifter.

Beslut av fullmäktige

Enligt utredningens förslag är det endast fullmäktige i respektive region och kommun som ska ha mandat att fatta beslut om kvalitetsuppföljning. Genom att reglera att beslutet ska fattas på fullmäktigenivå framhåller utredningen bland annat att vikten av beslutet och vikten av att beslutet inte tas slentrianmässigt tydliggörs. Vidare innebär det att beslutet blir transparent och offentligt tillgängligt för medborgarna. Beslutet ska bland annat innehålla uppgift om för vilka särskilda och berättigade ändamål som personuppgifterna ska behandlas och vilka kategorier av personer och personuppgifter som behandlingen avser.

Region Östergötland tycker att det är positivt ur integritetssynpunkt att formella krav på beslut om kvalitetsuppföljning ställs upp. Region Östergötland anser dock inte att beslut om kvalitetsuppföljning bör vara förbehållet endast fullmäktige utan att det borde finnas möjlighet att delegera beslutanderätten.

Utifrån beslutets innehåll skulle det åtminstone i vissa regioner eller kommuner kunna framstå som mer naturligt att beslutet fattas av den instans som är personuppgiftsansvarig. Att personuppgiftsansvaret ser olika ut i olika regioner och kommuner behöver enligt Region Östergötlands mening inte innebära risk för att vikten av beslutet undergrävs eller att allmänhetens insyn påverkas. Regioners och kommuners verksamhet präglas av öppenhet och Region Östergötland ser inget hinder för att öppenhet och transparens kan tillgodoses även om beslutet fattas av annan instans än fullmäktige.

Behov av uppgiftslämnande mellan hälso- och sjukvårdsmyndigheter och privata hälso- och sjukvårdsföretag

Utredningen anser att övervägande skäl talar för att det bör införas en sekretessbrytande bestämmelse som bryter hälso- och sjukvårdssekretessen mellan en hälso- och sjukvårdsmyndighet och ett privat hälso- och sjukvårdsföretag som myndigheten har anlitat. Utredningen bedömer att en sekretessbrytande bestämmelse kan vara till stor nytta både för patienter och för verksamheter genom att det ökar likvärdigheten oavsett hur en offentlig sjukvårdshuvudman valt att utforma organisationen inom sitt ansvarsområde och samtidigt minska onödig administration.

Region Östergötland ser mycket positivt på och tillstyrker utredningens förslag. Det ingår inte i utredningens uppdrag att utreda bestämmelserna om uppgiftslämnande mellan privata hälso- och sjukvårdsföretag. Region Östergötland anser dock att det är viktigt att även detta lyfts fram i slutbetänkandet.

Slutsats

Region Östergötland vill avslutningsvis förstärka att utredningens förslag är bra och ett steg i rätt riktning som ytterligare bidrar till att stärka en patientsäker god och nära vård.

Utifrån arbetet och omställningen till Nära vård förordar Region Östergötland ett nationellt grepp med obligatorisk anslutning till nya lagen kring sammanhållen vård –och omsorgsdokumentation och kvalitetsuppföljning. Vi ser också att en omställning och möjlighet till en gemensam journal för vård- och omsorgsdokumentation för hälso- och sjukvård och socialtjänst utreds vidare. Region Östergötland förordar en nationell fokusering och satsning, inkluderande statlig finansiering, på detta område.

Kaisa Karro
Regionstyrelsens ordförande

Krister Björkegren
Regiondirektör